

РАВНОПОСТАВЕНОСТ НА ПОЛОВЕТЕ ПРИ ПРЕПОДАВАНЕТО В ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ

Екип

Диана Ванева, главен експерт в дирекция „Международно сътрудничество и европейска интеграция“, Община Пловдив; тел.: 032/ 656527, e-mail: euro@plovdiv.bg

Маргарита Пеева, главен експерт, дирекция “Социални дейности”, Столична община, тел. 02/822 6144, e-mail: mpreeva@sofia.bg

Доброслав Илиев, младши експерт, дирекция „Социални дейности“, Столична община, 02/9875367, e-mail: diliev@sofia.bg

Георги Стоименов, общински съветник, мандат 2003-2007 г., e-mail: geost10@hotmail.com

Описание на проблема

Проблемът, който групата идентифицира е, че традиционно в детската градина децата имат възможност да наблюдават поведенчески и ролеви модел, характерен само за женския пол. Отдавна установилите се стереотипи за женска и мъжка професия определят преподавателския състав, състоящ се почти 100% от жени. Поради ниското заплащане и имидж на професията в обществото, тя не е атрактивна дори за току-що завършилите студентки в тези специалности и се наблюдава отлив на млади специалисти. Освен това много малко педагози – с разнообразна и търсена квалификация като чужди езици, изкуства или психология – преподават на тази възрастова група или специализират в изучаването на нейната проблематика.

От друга страна, общинските детски градини предлагат ограничен брой допълнителни занимания за децата като музика, изкуства и английски език, към които се проявява голям интерес от родителите. Ето защо се налага в детските градини да влизат външни преподаватели по езици и изкуства, за да се отговори на това търсене. Тези услуги се заплащат допълнително от родителите.

В същото време всички студенти от педагогически специалности преминават през последната година от обучението си задължителен педагогически стаж. Досега не е имало практика този стаж да се провежда в детски градини, нито е проучвано отношението на завършващите студенти – и особено на мъжете, към такава възможност.

Предмет на проучването

Предмет на изследването са нагласите на студентите мъже и жени от педагогически специалности и психология към работа деца на възраст 3-5 години. За целта бяха проведени три паралелни проучвания – две в София и едно в Пловдив – сред студенти от различни специалности в четири висши учебни заведения.

Първото проучване е проведено от Диана Ванева в Пловдив със студенти от Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство и Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ (специалности английска филология, начална и училищна педагог.

Второто проучване е проведено в София от Маргарита Пеева и Доброслав Илиев със студенти от Софийския университет „Св. Климент Охридски.

Третото проучване е проведено в София от Георги Стоименов със студенти от Нов български университет.

Цели на проучването

Да установи какви са нагласите на студентите мъже и жени относно: 1) интереса към работата с възрастовата група, 2) възможността за стаж в детска градина и 3) интерес към тема за дипломна (курсова) работа, свързана с изследване на поведението на децата в детската градина на възраст 3-5 години.

Събраните данни за Р1 (репрезентативност) са представени поотделно за трите проучвания.

Пловдив: Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство и Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

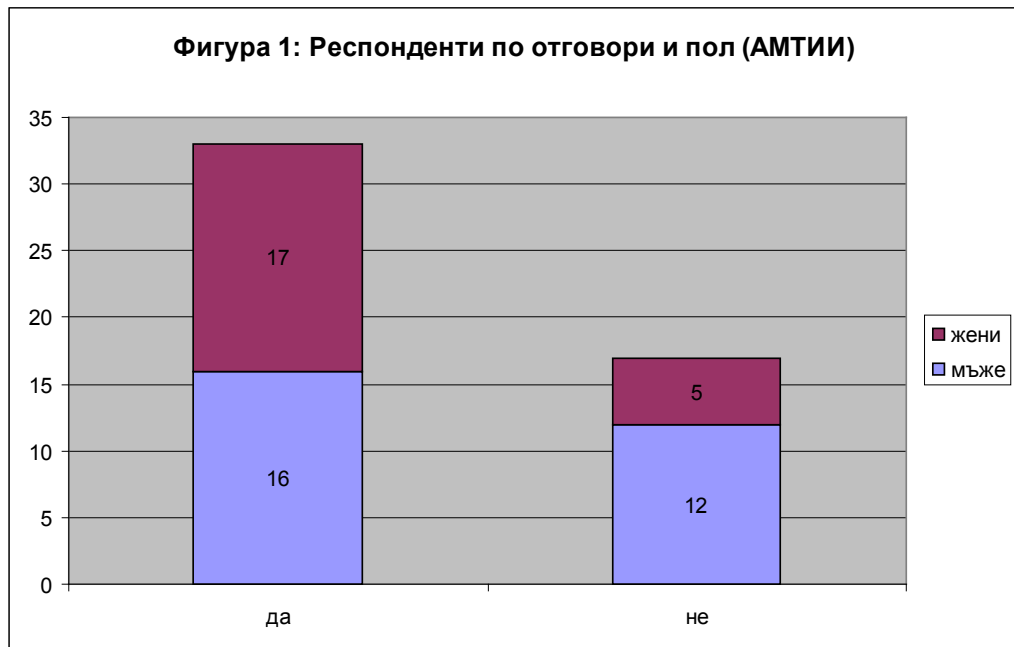
В Пловдив бяха анкетирани общо 100 студенти от осем специалности в две висши учебни заведения. Подбрани са педагогически специалности по чужди езици и изкуства с оглед интереса и търсенето на родителите на такива преподаватели. Участниците бяха запитани дали проявяват интерес към работа с възрастовата група 3-5 години, дали биха провели своя стаж в детска градина и/или да подберат тема за дипломната си работа, свързана със специфични проблеми на педагогиката на съответната възрастова група.

1. Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ) – 50 студенти (28 мъже и 22 жени) от специалностите:

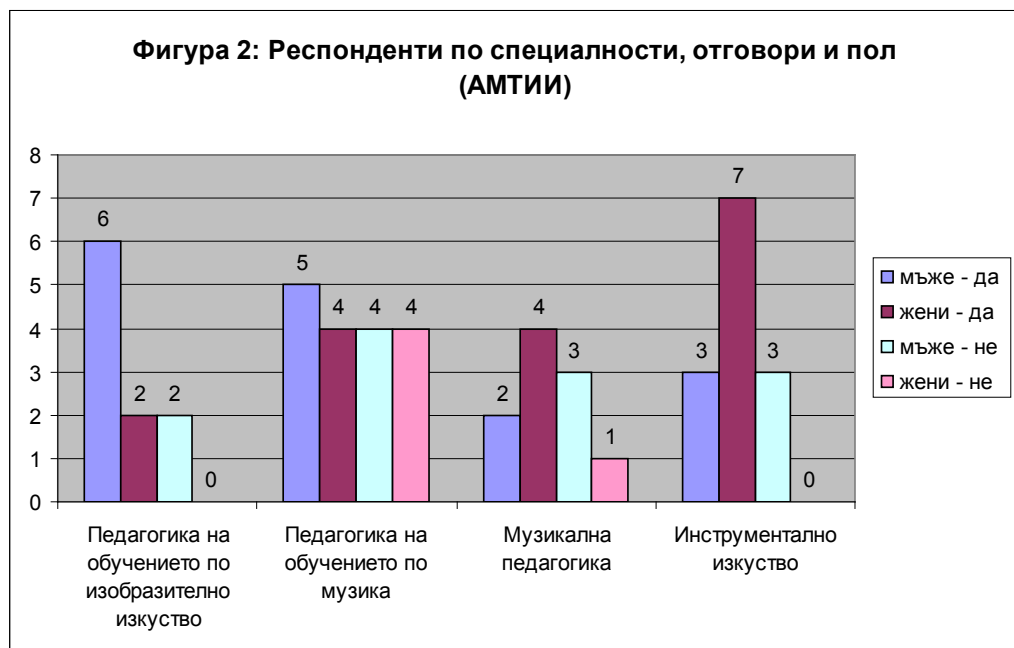
- **Педагогика на обучението по изобразително изкуство – 10 студенти (8 мъже и 2 жени)**
- **Педагогика на обучението по музика – 17 студенти (9 мъже и 8 жени)**
- **Музикална педагогика – 10 студенти (5 мъже и 5 жени)**
- **Инструментално изкуство – 13 студенти (6 мъже и 7 жени)**

В проучването взеха участие 10% от студентите в горепосочените специалности в АМТИИ.

В АМТИИ са проявили желание да попълнят анкетата 28 мъже и 22 жени, от които на трите въпроса 16 мъже и 17 жени са отговорили утвърдително, а 12 мъже и 5 жени – отрицателно (Фигура 1). Изразено в проценти това означава, че 57% от отговорилите мъже и 77% от отговорилите жени са готови да проведат своя стаж в детска градина и да работят с деца на възраст от 3 до 5 години.

Фигура 2 по-долу показва разпределението по специалности и по пол на отговорилите утвърдително и отрицателно.

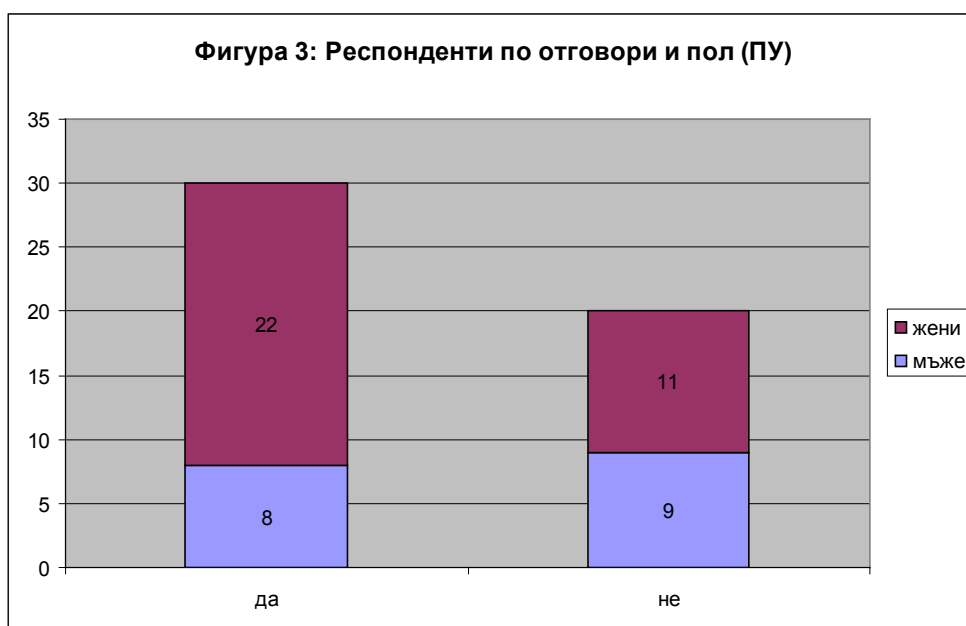

2. Пловдивски университет “Паисий Хилендарски” – 50 студенти (17 мъже и 33 жени) от специалностите:

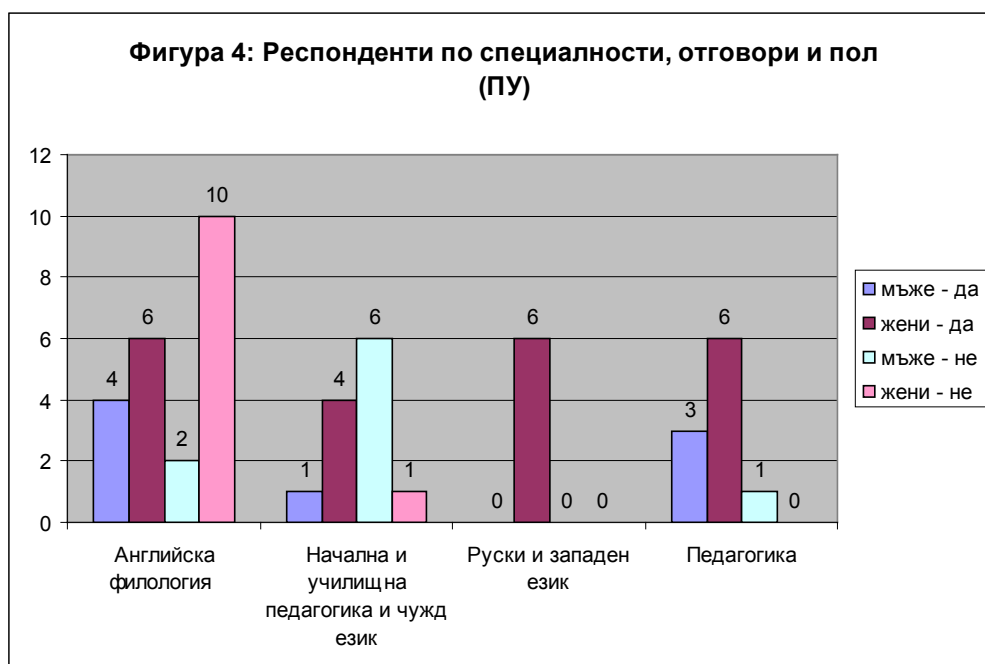
- Английска филология – 22 студенти (6 мъже и 16 жени)
- Начална и училищна педагогика и чужд език – 12 студенти (7 мъже и 5 жени)
- Руски и западен език – 6 студенти (0 мъже и 6 жени)
- Педагогика – 10 студенти (4 мъже и 6 жени)

В проучването взеха участие 11% от студентите в горепосочените специалности от ПУ „Паисий Хилендарски”

В ПУ са проявили желание да попълнят анкетата 17 мъже и 33 жени, от които на въпроса дали биха провели стаж си в детска градина 8 мъже и 22 жени са отговорили утвърдително на първите два въпроса, а 9 мъже и 11 жени – отрицателно (Фигура 3). Изразено в проценти това означава, че 47% от отговорилите мъже и 67% от отговорилите жени са готови да проведат своя стаж в детска градина и да работят с деца от възрастовата група.

Фигура 4 по-долу показва разпределението по специалности и по пол на отговорилите утвърдително и отрицателно. Само при специалност „Английска филология“ 3 от 10 жени, отговорили отрицателно на първите два въпроса, биха направили дипломна работа. При всички останали няма различие между отговорите на трите въпроса.

София: Софийски университет „Св. Климент Охридски“

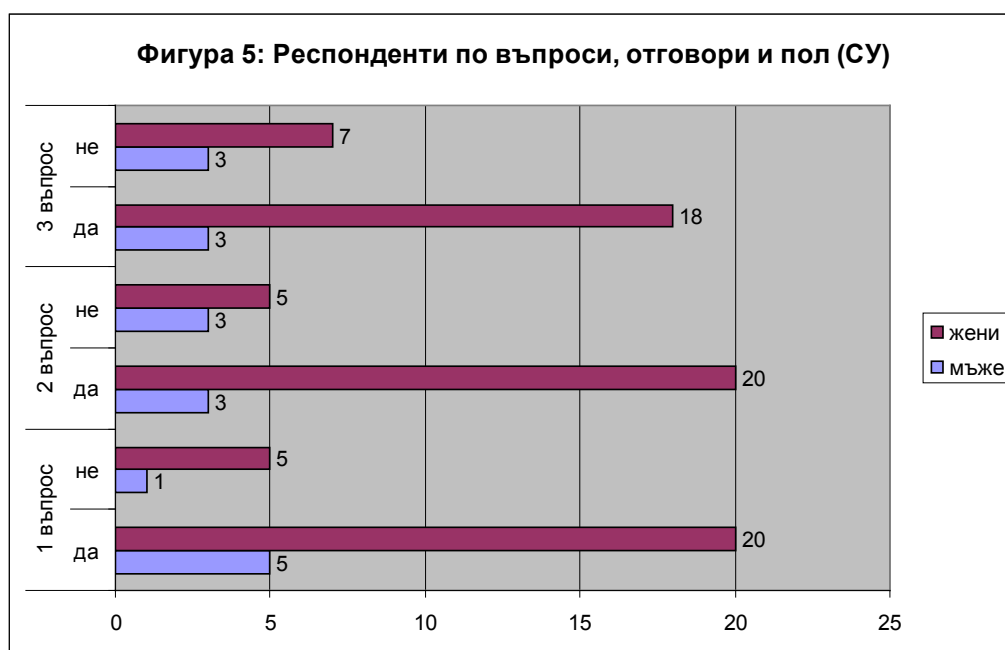
В Софийския университет бяха анкетирани общо 31 студенти (6 мъже и 25 жени) от 5 педагогически специалности или специалности, които имат отношение към научноизследователска работа с конкретната възрастовата група, а именно:

- Педагогика – 14 студенти (3 мъже и 11 жени)
- Психология – 7 студенти (3 мъже и 4 жени)
- Специална педагогика – 6 студенти (2 мъже и 4 жени)

- Социални дейности – 3 студенти (0 мъже и 3 жени)
- Логопедия – 3 студенти (0 мъже и 3 жени)

Участниците бяха запитани дали проявяват интерес към работа с възрастовата група 3-5 години, дали биха провели своя стаж в детска градина и/или да подберат тема за дипломната си работа, свързана с изследване на поведението на децата от тази възрастова група.

На първия въпрос положително са отговорили общо 5 мъже и 20 жени, което представлява съответно 83% и 80% от респондентите мъже и жени. На втория въпрос положително са отговорили 3 мъже и 20 жени – съответно 50% и 80%. На третия въпрос положително са отговорили 3 мъже и 18 жени – съответно 50% и 72%. Разпределението по въпроси, отговори и пол на респондентите е представено във Фигура 5.

В Таблица 1 по-долу са представени отговорите на респондентите по специалности и пол.

Таблица 1

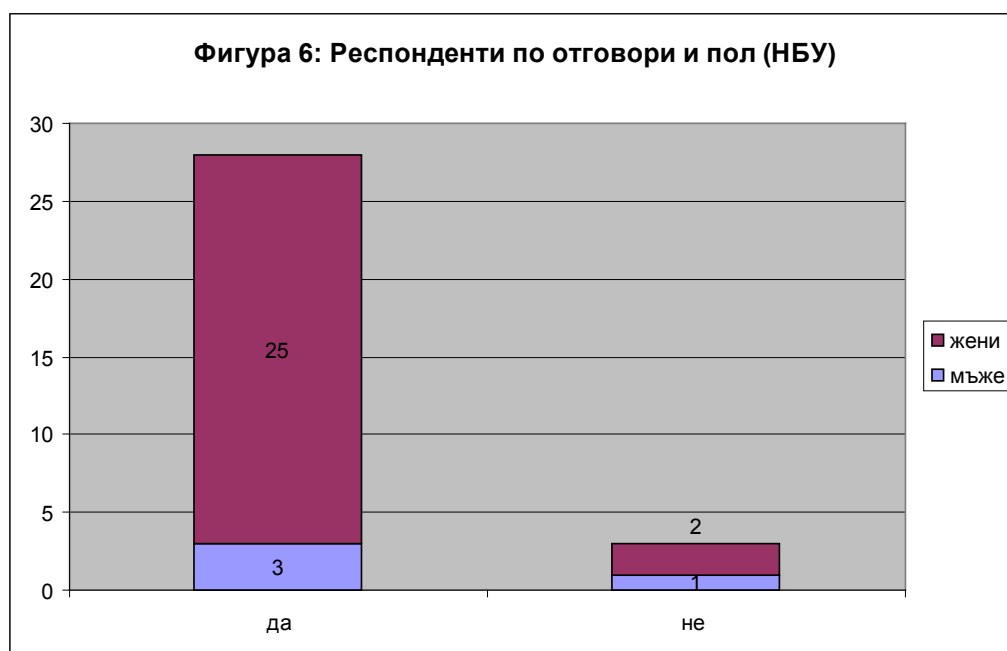
	1. Имате ли интерес да работите с деца на възраст между 3 и 5 години?		2. Бихте ли избрали възможността да проведете практическият си стаж в детска градина?		3. Бихте ли избрали тема на дипломната (курсовата) си работа, свързана с изследване на поведението на децата в детската градина?	
	да	не	да	не	да	не
Педагогика						
мъже	2	1	2	2	1	2
жени	8	3	9	2	8	2
Психология						
мъже	1	0	1	0	0	1
жени	3	1	2	2	1	3
Специална педагогика						
мъже	2	0	1	1	2	0
жени	3	1	3	1	3	1
Социални дейности						
мъже	0	0	0	0	0	0
жени	3	0	3	0	3	0
Логопедия						
мъже	0	0	0	0	0	0
жени	3	0	3	0	3	0
ОБЩО	25	6	23	8	21	10

София: Нов български университет

В анкетата за Нов български университет бяха включени допълващи отворени въпроси, в които респондентите да споделят своето мнение и аргументи с оглед изучаваната специалност и по-голямата възможност, която тя предоставя за научни изследвания, свързани с поведението на децата от тази възрастова група.

В НБУ анкетата е попълнена от общо 31 студенти – 27 в бакалавърска и 4 в магистърска програма на специалност „Психология” в НБУ, от които 27 жени и 4 мъже. Респондентите са 13% от студентите бакалавърска степен и 11% - от магистърска.

Само 3 от анкетираните – 2 жени и 1 мъж, са отговорили отрицателно и на трите въпроса относно интереса към работата с възрастовата група, възможността за стаж в детска градина и избор на тема за дипломна (курсова) работа, свързана с изследване на поведението на децата в детската градина (Фигура 6).

По отношение на Р2 (ресурси) и за четирите висши учебни заведения като особено важен ресурс се разглежда педагогическата квалификация и/или насочеността към научна работа на студентите и получените знания и умения за работа с различни възрастови групи, в това число и с деца от 3-5 години.

Продължителността на преддипломния стаж е за определен брой часове, които се уговарят между студентите, преподавателите и учителите, като може да бъде, например: 14 часа седмично за три месеца или 24 часа седмично за 1,5 месеца. Този стаж не се заплаща на студентите и е част от тяхната задължителна учебна програма.

На територията на Пловдив има 61 общински детски градини, а в София техният брой е 139. В някои градини има назначени музикални педагози, но обучение по английски език се предлага извън задължителната програма в почти всички общински детски градини, като то се заплаща от родителите.

Анализ и заключения (РЗ)

Проучванията, макар и не представителни, дават все пак някакъв ориентир за нагласите на студентите към преподаване в детската градина или за научни изследвания на поведението на децата от възрастова група 3-5 години.

В двете висши учебни заведения в Пловдив повече от половината респонденти (24 мъже и 39 жени или общо 63 студенти) са положително настроени и имат интерес да се занимават с деца от детските градини. Като цяло, студентите от АМТИИ са по-склонни да преподават в детски градини – 57% от мъжете и 77% от жените отговарят утвърдително, докато при студентите от ПУ тези стойности са съответно 47% при мъжете и 67% при жените. Изключително важен е фактът, че от всички респонденти мъже (45) 53% са отговорили положително. Най-голям интерес е проявен от мъжете студенти по педагогика на обучението по изобразително изкуство (6) и педагогика на обучението по музика (5) в АМТИИ.

При данните от Софийския университет и Нов български университет, поради значително по-големия брой респонденти жени, е трудно да се изведе някаква закономерност. От друга страна обаче, относно СУ е показателен дори фактът, че много малък брой мъже са пожелали да попълнят анкетата, макар студентите в тези специалности да са почти наравно по пол. За НБУ подобен извод не може да се направи, тъй като в анкетиранията специалност преобладават многократно жените. Но като цяло се отчита един висок процент на готовност сред респондентите мъже и жени да проведат своя стаж в детска градина или да се занимават с научни изследвания на възрастовата група, която е особено интересна за студентите по психология, тъй като дава възможност да се наблюдава формирането на личностната идентичност.

Тъй като до сега няма установена практика да се включват детските градини като възможни учебни заведения за провеждане на стаж, не е събирана информация за потенциалните ползи от подобна възможност както за децата и родителите, така и за студентите:

- 1) Децата ще получат възможност да контактуват повече с млади хора – мъже и жени;
- 2) Децата ще имат в своята програма безплатни часове по езици или рисуване, музика и танци, което значително ще допринесе за разнообразяване програмата в детската градина и същевременно начина на преподаване и общуване. Това ще улесни достъпа на всички деца до обучение, което ще способства за развиване на тяхното въображение и способности. Също така би могло да се помисли и за по-гъвкави модели на практикуване на стажа като се даде възможност на студентите да бъдат по-малко натоварени с часове седмично за сметка на по-дълъг период от време, което ще осигури непрекъснат учебен процес;
- 3) Децата ще имат възможност да общуват с преподаватели мъже, което ще разчупи установения модел, при който в детските градини преподават изключително жени, като могат да наблюдават мъжки ролеви модел на поведение.

План за действие

- Доразвиване на въпросника за проучване на нагласите на студентите за работа в областта на равнопоставеността на половете в сферите на техния интерес. Анализирание на обратната информация за резултатите от интервенцията, предоставяна от студентите и базовите учители по време на провеждане на стажовете
- Сключване на споразумение между Община Пловдив, ПУ, АМТИИ и детска градина „Буратино“ за провеждане на стажове на студенти като пилотна инициатива. Вече са проведени предварителни разговори

като ръководствата на университетите и детската градина са показали положителна нагласа към идеята.

- **Община София да започне преговори със СУ и НБУ за провеждане на стажове в поне три детски градини в София, предварително избрани съобразно възможностите им и желанието им да приемат стажанти.**
- **Общините да подготвят и разпространят информация сред родителите за тази идея и да се проучи мнението им относно възможността стажанти от двата пола да работят с децата, както и към какви допълнителни занимания се проявява интерес.**